

LINJAUS RAUHAN- JA SOVINNONTYÖSTÄ

Tiivistelmä

Tässä dokumentissa määritellään Suomen Lähetysseuran rauhan- ja sovinnontyöhön liittyvät keskeiset linjaukset. Lähetysseuran rauhan- ja sovinnontyö **on kumppanilähtöistä ja paikallisesti johdettua, transformatiivista, ihmiskeskeistä, adaptiivista, joustavaa ja konfliktisensitiivistä, ja se edistää inklusiivisuutta.** Rauhan- ja sovinnontyön paikallisjohtoisuudessa, ihmiskeskeisyydessä ja transformatiivisuudessa eli pyrkimyksessä saavuttaa muutos, näkyy vahvasti uskonnon merkitys, erityisesti kristillisen teologian näkökulmasta. Lähetysseuran lisäarvo on kumppanilähtöisyys ja asiantuntijuus erityisesti paikallisesti johdetun rauhan- ja sovinnontyön tukemisessa. Työssä korostuu uskopohjainen ja ihmiskeskeinen lähestyminen, yhteisöjen tarpeista nouseva kokonaisvaltainen lähestymistapa, vahva tietopohjaisuus ja tulevaisuuteen katsova kehittämisote. Rauhan- ja sovinnontyössä muodostetaan uusia ja vahvistetaan olemassa olevia ekumeenisia ja kansainvälisiä yhteistyön verkostoja ja kumppanuuksia.

1. Linjauksen tarkoitus ja tavoitteet

Tämä linjaus toimii ohjaavana kehyksenä Lähetysseuran rauhan- ja sovinnontyölle. Linjauksessa määritellään strategiset lähestymistavat, arvot ja periaatteet, jotka ohjaavat, mihin asioihin työ keskittyy ja miten työtä toimeenpannaan. Linjauksen tavoitteena on varmistaa, että Lähetysseuran rauhan- ja sovinnontyö on johdonmukaista ja tavoitteellista, että se vastaa omalta osaltaan globaalin toimintaympäristön ja toiminta-alueiden haasteisiin ja että se on linjassa Lähetysseuran teologisten perusteiden kanssa. Tämä linjaus ohjaa Lähetysseuraa sekä sen paikallisia kumppaneita ja sidosryhmiä suunnittelemaan ja toteuttamaan rauhanaloitteita, jotka ovat kestäviä ja oikeudenmukaisia, paikallisesti johdettuja, inklusiivisia sekä herkkiä huomioimaan konfliktien vaikutukset ihmisiin ja yhteisöihin.

Rauhan- ja sovinnontyön globaali maisema on muuttunut yhä monimutkaisemmaksi. Elämme myös ajassa, missä tarve rauhan edistämiseksi ja kestävän sekä oikeudenmukaisen tulevaisuuden varmistamiseksi on suurempi kuin pitkään aikaan. Tarvitaan uskoa ja toivoa, että tällaisina epävarmoinakin aikoina rauhanrakentajilla on toimivia ja tehokkaita keinoja rakentaa rauhaa ja sovintoa, puuttua vastakkainasetteluun, vahvistaa yhteisymmärrystä ja dialogia sekä edistää sosiaalista oikeudenmukaisuutta, tasa-arvoa, ilmastotoimia ja ihmisoikeuksia. Tämä linjaus esittelee Lähetysseuran kehystä omalle rauhan- ja sovinnontyölleen sekä perustelee, miksi tämä työ on välttämätöntä.

2. Teologinen perusta ja periaatteet

Lähetysseuran keskeiset lähestymistavat – paikallisjohtoisuus, ihmiskeskeisyys ja transformatiivisuus – edellyttävät syvällistä ymmärrystä uskonnon merkityksestä rauhan- ja sovinnontyössä, erityisesti kristillisen teologian näkökulmasta. Kristillinen käsitys sovinnosta korostaa Jumalan ja ihmiskunnan välistä suhdetta sekä ihmisten keskinäisiä suhteita: rauha on Jumalan työtä, johon hän kutsuu ihmisiä osallistumaan. Sovinto, joka perustuu Jeesuksen elämän, kuoleman ja ylösnousemuksen kautta saavutettuun eheyteen, tarjoaa teologisen perustan yhteisöjen ja yhteiskunnan kokonaisvaltaiselle jälleenrakentamiselle. Kristillisessä teologiassa sovinnon käsitteellä on erityinen rooli, joka tuo rauhanrakennukseen hengellisen ja teologisen syvyyden. Sovinto käsitteenä suuntaa myös tulevaisuuteen, jossa oikeudenmukainen yhteiselämä mahdollistuu konfliktin jälkeen.

Uskonnollisilla yhteisöillä, toimijoilla ja johtajilla on rauhanrakentamisessa usein ainutlaatuinen asema, sillä heillä on syvä tuntemus paikallisista tarpeista ja yhteisön haasteista. Heitä pidetään luotettavina paikallisina toimijoina, joilla on monesti yhteyksiä konfliktin eri osapuoliin ja mahdollisuus toimia yhteiskunnallisten rakenteiden rajapinnoilla. Tämä pätee kaikkiin uskonnollisiin yhteisöihin kirkkokunnasta riippumatta. Uskontojen ja kirkkojen rooli rauhanrakennuksessa ei ole kuitenkaan aina yksiselitteisen positiivinen. Ne voivat edistää rauhaa ja sovintoa, mutta myös ylläpitää jakolinjoja, oikeuttaa konflikteja tai pysyä neutraaleina. Kirkot voivat olla joskus myös sisäisesti jakautuneita, ja niillä saattaa olla sisäisiä konflikteja. Siksi kriittinen ymmärrys uskonnon vaikutuksista ja kirkkojen mahdollisuuksista toimia positiivisen muutoksen ajureina omissa yhteisöissään ja yhteiskunnissaan on välttämätöntä kestävän ja paikalliskontekstiin juurtuvan rauhantyön kannalta.

Kristillinen teologia kutsuu jatkuvaan reflektointiin ja dialogiin, jotta uskoa voidaan käyttää oikeudenmukaisuuden ja sovinnon edistämiseen. Lähetysseuran teologinen näkemys rauhasta ja sovinnosta kutsuu kristittyjä aktiiviseen rauhantyöhön, jonka ytimenä on pitkäjänteinen sitoutuminen. Erilaiset teologiset tulkinnat voivat toisinaan haastaa yhteisöjen yhtenäisyyttä konfliktitilanteissa. Lähetysseura edistää teologista yhteisymmärrystä tukemalla kristillisiä ja raamatullisia tulkintoja, jotka kannustavat rauhaan ja inklusiivisuuteen. Näin vahvistetaan kirkkojen roolia rauhanrakentajina ja syvennetään niiden itseyttä sovinnon edistäjinä. Jumalan valtakunnan edistäminen tarkoittaa kärsimyksen jakamista, myötätunnon ilmentämistä ja rohkeutta kohdata haavoittuvuuksia. Näin Lähetysseura osallistuu Jumalan työhön yhteisöjen hyvinvoinnin ja eheyden tukemisessa tavoitellen yhteiskunnallista ja yhteisöllistä muutosta Jumalan rakkauden voiman kautta. Kristillinen teologia syntyy ja jalostuu yhä enemmän vuoropuhelussa, ja myös Lähetysseura tukee sitä.

3. Toimintaympäristö rauhan ja sovinnon teemaan liittyen

Lähetysseuran tukemaa rauhantyötä tehdään epävakaisissa ja kompleksisissa konteksteissa, joissa väkivalta ja konfliktit tulevat lähelle niitä ihmisiä ja yhteisöjä, jotka joutuvat kantamaan suurimman taakan konfliktien vaikutuksista. Maailmanlaajuisesti väkivaltaisten konfliktien aiheuttamat **ihmisuhrien määrät, pakolaisuus ja humanitaariset tarpeet ovat kasvaneet viime vuosikymmenenä**. Konflikteilla on tuhoisat vaikutukset erityisesti naisiin, lapsiin ja nuoriin sekä marginalisoituneisiin ryhmiin, kuten vammaisiin henkilöihin. Toisiinsa kietoutuvat globaalit **megatrendit**, kuten eriarvoisuus, ilmastonmuutos, pandemiat, kaupungistuminen, kansainvälinen muuttoliike ja kilpailu niukoista luonnonvaroista, todennäköisesti tulevat pahenemaan ja syvenemään.

Gloaalia rauhan ja sovinnon teemaan liittyvää kontekstia leimaa **lisääntyvä moninapaisuus sekä globaalien valta-asetelmien muutokset**. Moninapaisuus on **haastanut myös kansainvälisten normien ja monenvälisten instituutioiden (kuten YK) roolin**, jotka olivat aiemmin keskeisiä rauhan, turvallisuuden ja ihmisoikeuksien ylläpitämisessä. Monenvälisyyden heikkeneminen tarjoaa enemmän mahdollisuuksia paikallisesti johdettuihin rauhanaloitteisiin ja -prosesseihin. Toisaalta riskit ja epävakaus voivat kasvaa globaalisti, jos nähdään, että kansainväliset normit heikkenevät eikä niitä nähdä sitovina. Esimerkiksi anti-gender liike haastaa sukupuolten tasa-arvoon liittyvää normatiivista kehikkoa pyrkien heikentämään jo saavutettuja etuja naisten sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen ihmisoikeuksissa (esim. Naiset, rauha ja turvallisuus -agendan, UNSCR 1325).

Viime vuosina globaalit turvallisuussuuntaukset ovat siirtyneet kohti **konfliktien ratkaisemisen militarisointia**, jossa sotilaallinen voima ja niin sanotut kovaan turvallisuuteen keskittyvät lähestymistavat ovat yhä enemmän hallinneet pyrkimyksiä vakauttaa konfliktialueita. Konflikteja käsitellään ensisijaisesti terrorismin torjunnan, puolustuksen ja kovien turvatoimien avulla, jolloin rauhanrakennus, joka korostaa vuoropuhelua, sovintoa ja kehitystä, usein syrjäytetään.

Myös **autoritaarisuuden nousu** on muokannut merkittävästi globaalia maisemaa ja asettanut uusia haasteita rauhan ja sovinnon pyrkimyksille. Autoritaariset hallinnot tukahduttavat usein kansalaisvapauksia, rajoittavat sananvapautta ja **kaventavat kansalaisyhteiskunnan tilaa**. Tämä vaikeuttaa rauhanrakentajien, ihmisoikeuspuolustajien ja syrjittyjen ryhmien osallistumista mielekkääseen vuoropuheluun tai omien oikeuksiensa puolustamiseen. Kasvava autoritaarisuus on myös heikentänyt merkittävästi demokraattisia normeja ja johtanut **demokratian kriisiin** yhä useammissa maissa. **Polarisaatio**, jota **kasvava nationalismi, populismi ja identiteettipohjainen politiikka** ruokkivat, on luonut syviä jakolinjoja yhteiskuntiin. Uskonnollisia, etnisiä ja poliittisia identiteettejä manipuloidaan yhä enemmän väkivallan ja epäluottamuksen lietsomiseksi.

Hybridikonflikteista on tullut merkittävä haaste perinteisille turvallisuuskehyksille – ne toimivat usein harmaalla vyöhykkeellä muodollisen sodan kynnyksen alapuolella. Yhä useammin valtiot käyttävät esimerkiksi kybersodankäynnin, propagandan ja talouspakotteiden yhdistelmää strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi osallistumatta täysimittaiseen sotilaalliseen vastakkainasetteluun. Tämä strategia on nähty etenkin konflikteissa, joissa on mukana Venäjä ja Kiina.

Uudet **digitaaliteknologiat** tarjoavat rauhanrakentajille mahdollisuuksia esimerkiksi mobilisoida yhteisöjä, levittää rauhanviestejä ja seurata konflikteja reaaliajassa. Toisaalta sosiaalista mediaa ja digitaalisia alustoja voidaan käyttää väärän tiedon levittämiseen, yksilöiden radikalisoitumiseen ja väkivaltaisten toimien koordinointiin. Myös **tekoälyä (AI)** tutkitaan yhä enemmän rauhanrakennustoimien tehostamisen välineenä. Tekoälyteknologiat voivat parantaa merkittävästi muun muassa konfliktien analysointia, varhaisvaroitusjärjestelmiä ja vuoropuhelun helpottamista monimutkaisissa rauhanprosesseissa. Haasteita aiheuttavat esimerkiksi tekoälyalgoritmien puolueellisuus sekä video-, ääni- ja kuvamanipulaatiot, jotka vaikeuttavat totuudenmukaisen tiedon erottamista valheellisesta.

Viime vuosikymmenen aikana **ilmastonmuutoksen ja konfliktien yhteisvaikutus** on tullut yhä ilmeisemmäksi. Ilmastonmuutos toimii uhkien moninkertaistajana, mikä syventää haavoittuvuutta ja epävakautta konfliktialttiilla alueilla ja lisää konfliktien kompleksisuutta. Ilmastonmuutoksen aiheuttama **kilpailu vedestä, maasta ja ruoasta** lisää usein olemassa olevia sosiaalisia, poliittisia ja etnisiä jännitteitä, mikä voi edistää väkivallan puhkeamista ja valtioiden epävakautta. Ilmastosyistä johtuva pakkomuutto on toinen kasvava haaste.

Eriarvoisuus kasvaa maailmassa ja siitä on tullut – sekä maiden sisällä että niiden välillä – merkittävä sosiaalisen ja poliittisen epävakauden ajuri. Taloudellinen syrjäytyminen ja epäoikeudenmukaisuuden kokemukset voivat kasvattaa mahdollisuuksia väkivallalle. Taloudellinen eriarvoisuus on usein **päällekkäistä sosiaalisten, etnisten, uskonnollisten, tai alueellisten eriarvoisuuksien kanssa**, mikä luo käsityksiä systeemisestä epäoikeudenmukaisuudesta, mahdollisuuksien epätasa-arvosta tai syrjinnästä. Kasvava eriarvoisuus **vaikuttaa erityisesti nuoriin** ja heidän tulevaisuudennäkymiinsä. Vaikka nuorten toimijuus on vahvistunut, he kohtaavat nykypäivän globaalissa kontekstissa lukuisia haasteita, jotka vaihtelevat työttömyydestä ja poliittisesta syrjäytymisestä mielenterveysongelmiin ja konfliktien aiheuttamiin haavoittuvuuksiin. Myös sukupuoleen liittyvä eriarvoisuus marginalisoi nuoria entisestään monissa yhteiskunnissa. Konfliktit pahentavat jo olemassa olevia **syrjinnän muotoja naisia ja tyttöjä kohtaan**, ja ne voivat lisätä **sukupuolittuneen väkivallan esiintymistä**. Seksuaalista väkivaltaa käytetään yhä enemmän myös sodankäynnin välineenä, missä naiset ja tytöt ovat ensisijaisia kohteita, mutta seksuaalinen väkivalta voi kohdistua myös miehiin. **Vammaisten naisten ja tyttöjen** kohdalla sukupuolittuneen väkivallan riski on vielä moninkertainen. Myös sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöön kohdistuva syrjintä korostuu konflikteissa. Sukupuolittuneen väkivallan juurisyyt ovat sukupuolten epätasa-arvossa, joka koskettaa kokonaisvaltaisesti yhteiskuntien eri osa-alueita. Sukupuolittunut väkivalta ei vaikuta vain yksilöiden fyysiseen ja henkiseen hyvinvointiin vaan rajoittaa myös heidän mahdollisuuksiaan osallistua yhteiskuntaan sen tasa-arvoisina jäseninä.

4. Keskeiset linjaukset rauhan- ja sovinnontyöhön liittyen

Kun lähestymme rauhan- ja sovinnontyötä yllä kuvatun vaikean ja kompleksisen toimintakontekstin valossa, se pakottaa rauhan- ja sovinnontyötä tekevät toimijat, kuten Lähetysseuran, miettimään omia prioriteettejaan ja mahdollisuuksiaan edistää rauhaa ja levittää toivoa.

a) *Lähetysseuran rauhan- ja sovinnontyö on kumppanilähtöistä ja paikallisesti johdettua*

Kuten kaikkea Lähetysseuran kansainvälistä työtä, myös rauhan- ja sovinnontyötä tehdään vahvasti **kumppanilähtöisesti**. Työskentelemme paikallisten kumppaneidemme ja rauhanrakentajien kanssa. Meille tärkeitä kumppanuuden ja yhteistyön arvoja ovat **luottamus, keskinäinen kunnioitus, tasa-arvo ja ihmisarvon kunnioitus**. Lähetysseuran rauhan- ja sovinnontyössä tärkeä yhteistyön kriteeri on myös se, että kumppaneillamme on paikallisten yhteisöjen luottamus ja mahdollisuus edistää oikeudenmukaista ja kestävää muutosta omissa yhteisöissään tai yhteiskunnissaan. Paikalliset rauhanrakentajat voivat olla tietyissä konteksteissa kirkkoja, mutta jossain toisessa kontekstissa esimerkiksi myös muita uskopohjaisia toimijoita, kansalaisjärjestöjä, yhteisöjä tai muita muutostoisimia.

Lähetysseuran lähestymistavan ytimessä on, että tukemamme rauhan ja sovinnon aloitteet ja prosessit ovat **paikallisesti johdettuja ja omistettuja**. Keskitymme tukemaan paikallisten rauhanrakentajien tilaa, potentiaalia ja resursseja edistää rauhaa ja sovintoa heidän omissa yhteisöissään ja yhteiskunnissaan. Tiedostamme, että rauhaa ei voida tuoda ulkopuolelta ja että rauhanomaisen muutoksen ja kestävä rauhan aikaansaaminen vaatii, että ratkaisut pohjautuvat paikalliseen tietoon, osaamiseen ja johtajuuteen. Siksi Lähetysseura pyrkii siihen, että konfliktista eniten kärsivillä ihmisillä ja yhteisöillä olisi pääasiallinen auktoriteetti ja vaikutusvalta rauhan- ja sovinnontyön suunnitteluun, toteutukseen, arviointiin ja resurssien kohdentamiseen. Lähetysseuran rauhantyössä korostetaan **paikallisten rauhanrakentajien roolia osana kansainvälistä rauhanrakennuksen ekosysteemiä**. Tunnustamme kansainväliseen rauhanrakennussektoriin juurtuneet epätasa-arvoiset valtarakenteet ja sitoudumme toimimaan niiden murtamiseksi. Työskentelemme oikeudenmukaisten ja tasa-arvoisten käytäntöjen vahvistamiseksi kansainvälisessä rauhan- ja sovinnontyössä.

b) *Lähetysseuran rauhan- ja sovinnontyö on transformatiivista*

Transformatiivinen lähestymistapa perustuu ajatukseen muutoksesta, jossa painopiste ei ole pelkästään konfliktin ja väkivallan loppumisesta, vaan konfliktia ja väkivaltaa ylläpitävien suhteiden, olosuhteiden ja rakenteiden muuttamisesta. Pyrimme edistämään systeemistä muutosta. Siinä oletetaan, että mahdollisuudet rauhanomaiseen ja kestäväan muutokseen lisääntyvät, kun muutos tapahtuu niin henkilökohtaisella tasolla, ihmisten välisissä suhteissa kuin rakenteissa. Lähetysseura tukee rauhan- ja sovinnontyötä **yhteiskunnan eri tasoilla tai niin sanotuilla "raiteilla": sekä poliittisissa prosesseissa että ruohonjuuritasolla**. Näemme tärkeänä, että yhteisöissä tapahtuva rauhantyö vaikuttaa myös poliittisiin ja kansallisiin prosesseihin ja että eri yhteisöt ja ihmisryhmät, mukaan lukien marginaalissa olevat ryhmät, otetaan laajasti mukaan poliittisiin prosesseihin. Lähetysseura painottaa rauhantyössään tällaista **alhaalta ylöspäin suuntautuvaa lähestymistapaa**. Transformatiivinen lähestymistapa korostaa myös **dialogiin perustuvaa toimintatapaa**. Dialogi on syvällistä kuuntelua, yhdessä ajattelua sekä merkityksen ja ymmärryksen luomista. Rauhan- ja sovinnontyömme on **pitkäkestoista**, ja sen tavoitteena on tukea paikallisten rauhanrakentajien työtä siihen sitoutuen niin, että rauha ja sovinto rakentuvat yhteisöissä ja yhteiskunnissa vahvasti **oikeudenmukaiselle ja kestäväälle pohjalle**.

c) *Lähetysseuran rauhan- ja sovinnontyö edistää inklusiivisuutta*

Lähetysseura edistää **ihmisten ja paikallisyhteisöjen aktiivista ja merkityksellistä osallistumista rauhantyöhön**, erityisesti naisten, nuorten, uskonnollisten toimijoiden, vammaisten henkilöiden, etnisten vähemmistöjen ja muiden marginalisoitujen ryhmien osalta. Tuemme YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmia 1325 (Naiset, rauha ja turvallisuus) sekä 2250 (Nuoret, rauha ja turvallisuus) sekä olemme toimeenpanemassa niihin liittyviä kansallisia ohjelmia. Tuemme myös YK:n päätöslauselmaa 2475 (Vammaisten henkilöiden suojeleminen aseellisessa konfliktissa). Lähetysseuran rauhan- ja sovinnontyössä korostetaan erityisesti **naisten, nuorten ja vammaisten henkilöiden** merkityksellistä osallistumista rauhan- ja sovinnontyöhön. Sukupuoleen liittyvät normit, asenteet ja odotukset vaikuttavat vahvasti naisten yhteiskunnalliseen osallistumiseen, mukaan lukien rauhantyöhön. Rauhanprosesseissa naiset ovat edelleen aliedustettuina. Lähetysseura pyrkii tukemaan naisten johtajuuden ja merkityksellisen osallistumisen vahvistamista sekä sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista rauhantyössään. Konfliktit vaikuttavat usein suhteettomasti nuoriin, jotka monilla konfliktialueilla muodostavat enemmistön väestöstä. Nuorilla on ainutlaatuisia, innovatiivisia sekä tuoreita näkökulmia ja lähestymistapoja rauhan- ja sovinnontyöhön. Lähetysseura näkee, että heillä on merkittävä potentiaali muutostoimijoina omissa yhteisöissään ja yhteiskunnissaan, esimerkiksi ehkäistäessä konfliktien ylisukupolvisuutta. Nuorten roolia sovinnon edistäjinä painotetaan myös Lähetysseuran kotimaantöissä. Vammaisten henkilöiden aliedustus rauhanprosesseissa korostaa tarvetta heidän aktiiviselle osallistumiselleen rauhanprosesseissa ja aidosti osallistavan ja oikeudenmukaisen yhteiskunnan rakentamisessa. Lähetysseura pyrkii edistämään vammaisinkluusion valtavirtaistamista rauhantyöhön sekä tukee vammaisten henkilöiden johtajuutta merkittävinä muutostoimijoina osana rauhanprosesseja.

d) Lähetysseuran rauhan- ja sovinnontyö on ihmiskeskeistä

Lähetysseuran rauhan- ja sovinnontyössä korostuu vahvasti **ihmiskeskeinen lähestyminen**. Se tarkoittaa, että ihmiset ovat työn keskiössä, olipa kyse sitten paikallisista rauhanrakentajista, jotka edistävät rauhaa ja sovintoa, tai käynnissä olevista rauhanaloitteista, joiden tarkoituksena on tukea paikallisyhteisöjä ja niiden jäseniä konfliktitilanteissa. Pyrimme tukemaan paikallisten yhteisöjen mahdollisuuksia jatkaa ihmisarvoista elämää konfliktien jälkeen. Ihmiskeskeinen lähestymistapa huomioi sen, että rauha ei ole vain poliittinen, tekninen tai valtiota koskeva prosessi vaan myös henkilökohtainen ja kollektiivinen matka kohti henkistä ja fyysistä eheytymistä ja kestävää rinnakkaiseloa. Konfliktit rikkovat usein ihmissuhteita ja ihmisiä yhteen tuovia verkostoja ja rakenteita sekä voivat saada aikaan emotionaalisia haavoja ja kollektiivisia traumoja. Siksi on erityinen tarve vahvistaa ihmisten ja yhteisöjen välisiä suhteita ja sovintoa sekä rakentaa uudelleen luottamusta ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta kestävillä ja merkityksellisillä tavoilla. Kun vahvistetaan ihmisten psykososiaalista hyvinvointia ja resilienssiä konflikteissa ja niiden jälkeen, edistetään myös ihmisten, yhteisöjen ja yhteiskuntien kykyä ja mahdollisuuksia ylipäättään rakentaa kestävä rauha ja saada aikaan muutosta. Lähetysseura pitääkin **tärkeänä inhimillisen kokemuksen sekä psykososiaalisten ja emotionaalisten näkökohtien huomioimisen rauhan- ja sovinnontyössä**.

Lähetysseuran rauhan- ja sovinnontyön keskiössä ovat myös **ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja edistäminen**, ne ovat oikeudenmukaisen ja kestävä rauhan avaintekijöitä. Kun ihmisoikeuksia poljetaan, se luo pohjaa konflikteille ja epävakaudelle yhteisöissä ja yhteiskunnissa. Lähetysseura pyrkii muun muassa intersektionaalisuuden huomioivaan sukupuolten tasa-arvoon sekä kiinnittämään huomiota syrjintää ylläpitäviin käytäntöihin, syrjintää tai syrjäytymistä pahentaviin tai ihmisoikeuksien toteutumista estäviin käytäntöihin. **Eriarvoisuuden torjuminen** on välttämätöntä konfliktien ehkäisemiseksi, rauhan kestävyys varmistamiseksi ja taloudellisen sekä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistämiseksi.

e) Lähetysseuran rauhan- ja sovinnontyö on adaptiivista, joustavaa ja konfliktisensitiivistä

Rauhan- ja sovinnontyötä tehdään yleensä hyvin kompleksisissa, nopeasti muuttuvissa ja epävakaisissa konfliktiympäristöissä. Tämän vuoksi rauhantyö **edellyttää toimintaympäristön ja sen muutosten jatkuvaa arvioimista ja analysoimista sekä kykyä sopeutua ja reagoida adaptiivisesti ja joustavasti muuttuviin tilanteisiin**. Adaptiivinen hallinto on keino käsitellä rauhantyön kompleksisuutta ja se toimii tärkeänä lähestymistapana Lähetyseuran rauhan- ja sovinnontyössä; korostamme osallistumisen ja paikallisesti johdettujen ratkaisujen sekä joustavuuden ja oppimisen merkitystä.

Kontekstin jatkuvaan arvioimiseen ja analysointiin liittyy vahvasti myös **konfliktisensitiivisyyden edistäminen** kaikessa työssämme. Kiinnitämme tietoisesti huomiota siihen, miten itse yksilöinä ja rauhanrakentajina voimme parhaiten edistää oikeudenmukaista ja rauhanomaista muutosta, maksimoida toimintamme positiiviset ja minimoida negatiiviset vaikutukset. Huomioimme konfliktisensitiivisyyden aktiivisesti myös tukemissamme hankkeissa, ohjelmissa ja muussa yhteistyössä. Lisäksi ymmärrämme laajemman kansainvälisen rauhan- ja sovinnontyön toimintakontekstin ja ekosysteemin, missä Lähetyseura on yksi toimijoista. Varmistamme, että oma toimintamme on tässä systeemissä sensitiivistä, mutta tiedostamme myös, ettemme pysty aina vaikuttamaan muihin toimijoihin. Lähetyseura hyödyntää **digitaalisia työkaluja**, kuten tekoälyä, erityisesti konfliktianalyysin apuna, ja kehittää niiden käyttöä omassa rauhan- ja sovinnontyössään. Tekoälytyökalut ovat tehokkaita tietojen analysoinnissa ja hallinnassa, mutta **ne eivät voi korvata rauhanrakentamisen intuitiivisia ja inhimillisiä, ihmisten välisiin suhteisiin liittyviä, näkökohtia**.

5. Lähetyseuran lisäarvo rauhan- ja sovinnontyössä

Lähetyseuran rauhantyö on kumppanilähtöistä, missä Lähetyseuran rooli on **kulkea rinnalla ja tukea kumppaneitamme heidän työssään tarpeidensa ja pyyntöjensä pohjalta**. Kumppanuudet pohjautuvat keskinäiseen arvostukseen ja luottamukseen. Lähetyseura voi olla niin sanottu kriittinen ystävä: kysyä vaikeita kysymyksiä ja myös haastaa kumppaneitamme. Rauhan- ja sovinnontyössämme korostuu vahvasti paikallisjohtoisen rauhanrakennuksen tukeminen. Työskentelemme sen eteen, että paikallisilla rauhanrakentajilla on **tarvittava tila, kapasiteettia, resursseja ja voimavaroja johtaa rauhan- ja sovinnontyötä omissa yhteisöissään ja yhteiskunnissaan**, ja että **heidän roolinsa osana kansainvälistä rauhanrakennuksen ekosysteemiä tunnustetaan ja ymmärretään**. Teemme vaikuttamistyötä, jotta kansainväliset rauhanrakennuksen toimijat, mukaan lukien poliittiset toimijat ja rahoittajat, arvostaisivat ja tukisivat tulevaisuudessa enemmän paikallisia rauhanrakentajia ja muutosprosesseja. Korostamme myös **kansainvälistä vastuuta rauhan ja sovinnon vahvistamiseksi**. Hyödynnämme verkostojamme ja luomme mahdollisuuksia kumppaneillemme puhua ja vaikuttaa kansainvälisillä areenoilla, jotta he voivat viedä omia viestejään eteenpäin.

Lähetyseura tuo lisäarvoa kansainväliseen rauhan- ja sovinnontyöhön **uskopohjaisella ja ihmiskeskeisellä** lähestymistavalla. Kirkkojen ja uskonnollisten yhteisöjen rooliin rauhanrakennuksessa on kiinnitetty viime aikoina entistä enemmän huomiota. Lähetyseura pystyy vastaamaan tähän tarpeeseen tukemalla uskopohjaisia kumppaneitaan rauhantyössä ja vahvistamalla ihmiskeskeistä, inklusiivista ja teologista lähestymistä rauhan- ja sovinnontyössä. Lähetyseuralla on myös vahva lisäarvo **kolmoisneksuksen** kehittämisessä yhdessä kumppanien kanssa: olemme toimija sekä humanitaarisessa avussa, pitkäkestoisessa ohjelmatyössä ja kehitysyhteistyössä sekä rauhan- ja sovinnontyössä. Meillä on mahdollisuus tukea ja kehittää yhteisöjen tarpeisiin pohjautuvaa, kokonaisvaltaista lähestymistä sekä purkaa eri sektorien välisiä siiloja. Kolmoisneksus vastaa myös monien kumppanikirkkojemme näkemykseen rauhan käsitteen moninaisuudesta ja siitä, että kirkon toiminnan täytyy ulottua ihmisten arkielämän kaikille osa-alueille.

Rauhan- ja sovinnontyömme katsoo myös aktiivisesti tulevaisuuteen, ja siinä on mukana **vahva tietopohjaisuus ja kehittämisote**. Tiedostamme, että pystyäksemme vastaamaan tämänhetkisiin

globaaleihin, kompleksisiin ja toisiinsa kietoutuneisiin ongelmiin, myös rauhan- ja sovinnontyössä tarvitaan uusia – joustavampia, kokonaisvaltaisempia, tasa-arvoisempia, mukautuvampia ja kestävämpiä – lähestymistapoja, menetelmiä ja rahoitusmekanismeja. Tiedostamme ja tunnustamme nykyiset epätasa-arvoiset valta-asetelmat rauhanrakennuksen kansainvälisessä viitekehyksessä ja tarpeen kuvitella, millaista rauhantyytä tarvitaan tulevaisuudessa, dominoivan länsimaisen ja modernin systeemin ulkopuolelta. Lähetysseura on sitoutunut kehittämään omaa rauhan- ja sovinnontyötään entistä tasa-arvoisempaan suuntaan, missä **painopisteet ja tavoitteet nousevat ihmisten ja yhteisöjen tarpeista ja prioriteeteista ja missä ratkaisut ovat systeemisiä ja kestävämpiä.**

Lähetysseura tekee yhteistyötä sekä ekumeenisten kumppanien että kotimaisten ja kansainvälisten kumppanien kanssa, joiden kanssa se jakaa yhteisen arvopohjan ja toiminnan periaatteet. Nykytilanteessa tarvitaan **yhä vahvempaa ja uudenlaista yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.** Lähetysseura on osana rauhan- ja sovinnontyötään sitoutunut muodostamaan uusia ja vahvistamaan olemassa olevia ekumeenisiä ja kansainvälisiä yhteistyön verkostoja ja kumppanuuksia (kuten ACT Alliance, Kirkkojen maailmanneuvosto ja Luterilainen maailmanliitto) sekä luomaan uusia tapoja ja malleja tehdä yhteistyötä ja saada aikaan rauhanomaista muutosta.